

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ**
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК

Харків
2016

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**для студентів
Інституту підготовки кадрів
для органів юстиції України
денної форми навчання**

**другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

**Харків
2016**

Основи публічного адміністрування: навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять для студентів Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України денної форми навчання другого (магістерського) рівня галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” / уклад.: Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун, О. М. Соловйова та ін. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 79 с.

У к л а д а ч і: Н. П. Матюхіна,
М. С. Ковтун,
О.М. Соловйова,
О. Б. Червякова,
С. А. Федчишин

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 18.10.2016 р.)*

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2016

1. В С Т У П

Навчальна дисципліна “Основи публічного адміністрування” є важливою складовою циклу дисциплін з адміністративного права України. Мета її полягає в засвоєнні студентами теоретичних знань і формуванні професійної компетентності щодо публічного адміністрування, його сутності та системи, правових засад, завдань та функцій, форм та методів, принципів, поглибленого розуміння урядування та процесу публічного адміністрування на різних рівнях – державному, регіональному, місцевому, зарубіжного досвіду публічного адміністрування; виробленні у студентів умінь практичного використання теоретичних положень публічного адміністрування та застосування законодавства.

Завданням навчальної дисципліни є засвоєння основних понять у сфері публічного адміністрування, етапів, шкіл та моделей його розвитку, системи публічного адміністрування, принципів її організації, правового статусу органів публічної адміністрації, організаційно-правових засад публічного адміністрування у сфері юстиції, цілей, завдань та функцій публічного адміністрування, його форм та методів, кадрового забезпечення, етичних засад, організації та правового забезпечення надання публічних (адміністративних) послуг, сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у публічному адмініструванні.

Програма навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування” охоплює найважливіші теми, які мають вивчити студенти: від загальних засад публічного адміністрування до окремих питань організації та правового забезпечення надання адміністративних послуг, запровадження новітніх інформаційних технологій у практику публічного адміністрування.

Мета та завдання навчальної дисципліни досягаються поєднанням таких форм навчання, як лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота студентів.

У результаті оволодіння дисципліною “Основи публічного адміністрування” студенти п о в и н н і:

з н а т и методологічні основи публічного адміністрування; його систему, моделі, принципи, завдання та функції;

форми, методи та стилі публічного адміністрування; особливості прийняття управлінських рішень у публічному адмініструванні, види управлінських рішень; поняття, природу і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади, їх місце в структурі діяльності держави, організаційно-правовий механізм надання адміністративних послуг; етичні засади публічного адміністрування; інноваційні технології публічного адміністрування; теорію та практику застосування публічного адміністрування за кордоном та в Україні;

у м і т и використовувати отримані знання у практичній діяльності; вільно орієнтуватись у системі нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічного адміністрування; правильно тлумачити та застосовувати правові норми, які регулюють відносини у сфері публічного адміністрування; використовувати досягнення юридичної науки для вирішення професійних завдань у сфері публічного адміністрування; користуватись науковою та спеціальною літературою, електронними та іншими інформаційними джерелами.

Зважаючи на чисельність нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері публічного адміністрування, при вивченні навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua.

Для вивчення навчальної дисципліни рекомендовано таку літературу:

Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади: [монографія] / І. А. Грицяк. – Київ: НАДУ, 2005. – 238 с.

Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 496 с.

Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В. Б. Авер'янов, В. А. Дерещ, А. А. Пухтецька та ін. – Київ: Юстиніан, 2007. – 288 с.

Державне управління: підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна. – Київ: Знання, 2009. – 582 с.

Дзюндзюк В. Б. Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін.; за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової. – Харків : ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 306.

Кагановська Т. Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія / Т. Є. Кагановська. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 360 с.

Кірмач А. В. Проходження державної служби: європейський досвід правового регулювання: [монографія] / А. В. Кірмач; відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 192 с.

Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. / В. Я. Малиновський. – Київ: Атіка, 2009. – 608 с.

Ониськів М. М. Організаційно-правові питання адміністративної реформи в Україні: монографія / М. М. Ониськів. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 196 с.

Падалко Г. В. Теорія служби в органах місцевого самоврядування в Україні: муніципально-правове дослідження: [монографія] / Г. В. Падалко. – Харків: Право, 2012. – 288 с.

Приходченко Л. Л. Забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади: [монографія] / Л. Л. Приходченко; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса: Оптимум, 2009. – 299 с.

Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. – Дніпропетровськ : Монолит, 2010. – 400 с.

Публічна влада та управління: принципи і механізми реалізації: [монографія] / за заг. ред. Н. Р. Нижник. – Чернівці: Технодрук, 2008. – 432 с.

Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / А. В. Кірмач, В. П. Тимошук, М. В. Фігель та ін.; за заг. ред. В. П. Тимошука, А. М. Школика. – Київ: Конус-Ю, 2007. – 735 с.

Теорія та історія державного управління: навч. посіб. / Г. С. Одінцова, В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова та ін. – Київ: Професіонал, 2008. – 288 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права університету
(протокол № 2 від 20.09.2016 р.)

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ”

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Загальні засади публічного адміністрування

Основні підходи до розуміння публічного адміністрування. Співвідношення понять “публічне адміністрування”, “управління”, “публічне управління”, “державне управління”, “громадське управління”, “менеджмент” та ін. Державне управління в системі публічного адміністрування: поняття, ознаки, види.

Предметна сфера публічного адміністрування. Публічне адміністрування як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна. Принципи публічного адміністрування. Роль публічного адміністрування у розбудові демократичної, правової та соціальної держави в Україні. Публічне адміністрування і адміністративне право. Правові засади публічного адміністрування. Адміністративна реформа в Україні, її завдання, напрями, етапи реалізації та перспективи.

Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування

Становлення та розвиток поглядів щодо публічного адміністрування. Вплив В. Вільсона на розвиток теорії

управління (державного управління, публічного адміністрування). Теорія бюрократії М. Вебера. Види шкіл публічного адміністрування та їх вчення (школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; теорія “раціональної бюрократії”; школа людських стосунків; системний та ситуаційний підходи та ін.).

Основні моделі публічного адміністрування: “Old Public Management”, “New Public Management”, “Good Governance”. Менеджералізм і неоменеджералізм у державному управлінні. Досвід реалізації моделі “New Public Management” на національному, регіональному та місцевому рівнях. Європейська доктрина належного публічного управління. Сутність та значення принципів належного управління (good governance). Транспарентність публічного адміністрування. Сучасні тенденції у публічному адмініструванні. Поняття європейського адміністративного простору. Імплементація чинних моделей управління в українську практику.

Система публічного адміністрування

Поняття системи публічного адміністрування, її структура, принципи організації. Об’єкти та суб’єкти публічного адміністрування, їх класифікація. Сфери діяльності та компетенція суб’єктів публічного адміністрування. Поняття “публічна адміністрація”, централізовані та децентралізовані адміністрації. Органи виконавчої влади як суб’єкти публічного адміністрування, їх види, сфери діяльності та компетенція, правові засади організації та діяльності. Недержавні інституції публічного адміністрування. Місцеве самоврядування та його роль у публічному адмініструванні. Роль інститутів громадянського суспільства у публічному адмініструванні. Взаємодія органів публічного адміністрування і громадськості: правові засади та форми.

Система публічного адміністрування у сфері юстиції

Формування та розвиток системи публічного адміністрування у сфері юстиції. Організаційно-правові засади публічного адміністрування у сфері юстиції. Об'єкти та суб'єкти публічного адміністрування у сфері юстиції. Особливості адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції України. Територіальний рівень управління юстицією. Участь громадян в управлінні юстицією (форми, правові засади).

Система надання безоплатної правової допомоги населенню. Правові засади системи надання безоплатної правової допомоги (БПД) населенню та її організаційна модель. Суб'єкти БПД. Управління системою надання БПД. Координаційний центр з надання БПД. Центри та бюро БПД.

II. ЗМІСТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Цілі, завдання та функції публічного адміністрування

Цілепокладання та “дерево цілей” в публічному адмініструванні. Завдання публічного адміністрування. Поняття та риси функцій публічного адміністрування. Підходи до класифікації функцій публічного адміністрування. Оптимізація функцій і структури суб'єктів публічного адміністрування. Функціональні обстеження, їх сутність та значення. Проблема “приватизації” функцій державного управління, її прояв у сфері юстиції. Державно-приватне партнерство в системі публічного адміністрування.

Кадрове забезпечення публічного адміністрування. Публічна служба та її роль у реалізації завдань та функцій публічного адміністрування. Поняття адміністративного лідерства. Поняття та ознаки стилю публічного адміністрування. Види стилів публічного адміністрування, їх особливості. Адміністративно-правові засади протидії корупції в системі публічного адміністрування. Етичні засади публічного адміністрування.

Процес публічного адміністрування

Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень. Управлінське рішення, його зміст та особливості. Управлінський цикл. Процес прийняття рішень.

Форми публічного адміністрування, їх поняття та сутність. Правові та неправові форми публічного адміністрування. Адміністративний акт як пріоритетна форма публічного адміністрування. Адміністративний розсуд: поняття та можливості використання у публічному адмініструванні. Поняття адміністративної процедури. Класифікація адміністративних процедур. Нормативно-правова база запровадження адміністративних процедур в Україні.

Методи публічного адміністрування, їх ознаки та види: адміністративні, правові, економічні, соціально-психологічні, соціально-етичні та ін. Ефективність публічного адміністрування: загальне поняття, критерії та показники. Аутсорсинг адміністративно-управлінських процесів. Упровадження моделей управління якістю в практику публічного адміністрування.

Публічні послуги в системі публічного адміністрування

Поняття, природа і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади. Місце публічних послуг у структурі діяльності держави. Ознаки публічних послуг. Принципи надання публічних послуг. Поняття і види форм державного управління з надання публічних послуг (публічно-правова та приватноправова організаційні форми).

Адміністративні послуги: поняття, місце в системі публічних послуг, основні види. Організаційно-правовий механізм надання адміністративних послуг. Електронні адміністративні послуги. Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг. Проблема якості публічних послуг та їх стандартизація.

Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства

Інформатизація та інформаційні ресурси як чинники становлення інформаційного суспільства. Загальноправова характеристика інформаційного суспільства: поняття, підходи, моделі.

Поняття і сутність електронного урядування. Електронний уряд: поняття та зміст. Загальні засади електронного урядування. Мета, основні цілі та завдання електронного урядування в Україні. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування. Надання адміністративних послуг з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Електронний документообіг та проблема захисту інформації.

Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні.

Зарубіжний досвід публічного адміністрування

Публічне адміністрування в умовах федеративної держави. Особливості публічного адміністрування в умовах централізованої держави. Наддержавний рівень публічного адміністрування. Реформи публічного адміністрування в окремих зарубіжних державах. Причини та умови проведення адміністративних реформ у зарубіжних країнах. Функціональні адміністративні реформи. Процедурні адміністративні реформи. Структурні адміністративні реформи. Адміністративні реформи та нові інформаційні технології.

3. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
1	Загальні засади публічного адміністрування	14	2	2	10
2	Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування	16	2	2	12
3	Система публічного адміністрування	16	2	2	12
4	Система публічного адміністрування у сфері юстиції	16	2	2	12
5	Цілі, завдання та функції публічного адміністрування	14	2	2	10
6	Процес публічного адміністрування	15	2	2	11
7	Публічні послуги в системі публічного адміністрування	14	2	2	10
8	Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства	14	2	2	10
9	Зарубіжний досвід публічного адміністрування	16	2	2	12
Разом		135	18	18	99

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Загальні засади публічного адміністрування

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Публічне адміністрування: поняття, основні види та предметна сфера. Зміст та співвідношення базових понять: “публічна адміністрація”, “управління”, “державне управління”, “публічне управління”, “публічний менеджмент”.

2. Державне управління як вид публічного адміністрування: поняття, основні характеристики.

3. Публічне адміністрування і адміністративне право. Правові засади публічного адміністрування.

4. Адміністративна реформа як інструмент забезпечення ефективності публічного адміністрування (поняття, види, особливості реалізації в Україні).

Завдання

1. Встановіть відповідність між професійними термінами та їх визначеннями

Адміністративна реформа	– урегульована нормами права діяльність уповноважених органів та інших організацій, які забезпечують виконання закону, наділені публічними повноваженнями і діють у публічних інтересах, спрямована на реалізацію ефективної публічної політики
-------------------------	---

Адміністрування	– діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування
Делеговані повноваження	– діяльність органів управління та їх посадових осіб (від лат. <i>administro</i> – управляю, завідую, служу)
Державна служба	– сукупність суб'єктів публічної влади, ключовими структурними елементами якої є органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, а також інших суб'єктів, які мають повноваження забезпечувати виконання закону та здійснювати інші публічно-управлінські функції в публічних інтересах
Державне управління	– тимчасова передача для виконання від одного суб'єкта управління (органу чи посадової особи) іншому суб'єкту функцій та повноважень із збереженням у делегуючого суб'єкта права повернути їх до власного виконання та збереження за ним певного контролю за реалізацією делегованих повноважень
Державний службовець	– професійна на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом

Місцева державна адміністрація	– цілеспрямовуючий, організуючий і регулюючий вплив людей на власну суспільну, колективну і групову життєдіяльність, який здійснюється як безпосередньо (у формах самоуправління), так і за допомогою спеціально створених структур (держави, громадських об'єднань, партій, спілок, асоціацій, фірм тощо)
Місцеве самоврядування	– публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави
Публічна адміністрація	– гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України
Публічна служба	– місцевий орган виконавчої влади, який входить до системи органів виконавчої влади і в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані йому відповідною радою
Публічне адміністрування	– вид політико-правової реформи, що здійснюється у сфері виконавчої влади і стосується як її організаційної структури, функцій, кадрового забезпечення, так і взаємовідносин із місцевим самоврядуванням

Служба в органах місцевого самоврядування	– особливий та самостійний різновид діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади
Управління	– громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби

2. На основі аналізу положень Концепції адміністративної реформи в Україні (затв. Указом Президента України № 810 від 22.07.1998 р.) визначте заходи, які відносяться до функціональної, процедурної та структурної складових адміністративної реформи. Охарактеризуйте сучасний етап їх реалізації.

3. На сторінках наукових видань непоодинокими є висновки про те, що чинна публічна адміністрація в Україні не повною мірою відповідає стратегічному курсу держави до демократії та європейських стандартів належного врядування, обґрунтовується необхідність подальшого реформування публічної адміністрації в Україні.

На підставі аналізу стратегій та концепцій реформування системи публічної влади в Україні, а також існуючих проектів концепцій визначте завдання та напрями реформування публічної адміністрації в Україні. Сформулюйте та обґрунтуйте власну точку зору щодо перспектив адміністративної реформи в Україні.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 32. – Ст. 1918 (з наступ. змін. та допов.).

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (з наступ. змін. та допов.).

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810 [Електронний ресурс] // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 21. – Ст. 943. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/810/98>

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222 (з наступ. змін. та допов.).

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. // Там само. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наступ. змін. та допов.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там само. – 1999. – № 20. – Ст. 190 (з наступ. змін. та допов.).

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. // Там само. – 2001. – № 33. – Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Там само. – 2011. – № 38. – Ст. 385 (з наступ. змін. та допов.).

Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-p>

Адміністративне право: підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків: Право, 2012. – Гл. 1.

Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. у двох томах: [т. 1.] / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – Київ: Юрид. думка, 2004. – Гл. 3; гл. 13 § 7.

Курс адміністративного права України: підручник / за заг. ред. В. В. Коваленка. – Київ: НАВС, 2012. – Тема 9. Адміністративна реформа в Україні.

Белкін Л. М. Проблематика забезпечення законності в теорії публічної адміністрації [Електронний ресурс] / Л. М. Белкін // Юрид. вісн. Повітряне і космічне право. – 2015. – № 1(34). – С. 50–55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2015_1_11

Глосарій Програми розвитку ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/>

Гончарук Н. Т. Вітчизняний досвід здійснення адміністративної реформи в Україні [Електронний ресурс] / Н. Т. Гончарук. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-2/doc/1/02.pdf>

Кравцова Т. М. Поняття та принципи діяльності публічної адміністрації [Електронний ресурс] / Т. М. Кравцова, А. В. Солонар // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 522–525. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10ktmdpa.pdf>

Мацелик Т. О. Публічна адміністрація: питання понятійно-категоріального апарату [Електронний ресурс] / Т. О. Мацелик // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2012. – № 1. – С. 135–138. – Режим доступу: http://kul-lib.narod.ru/bibl.files/index-2012_1/135.pdf

Міхровська М. С. Адміністративна реформа в Україні: аналіз, періодизація та перспективи [Електронний ресурс] / М. С. Міхровська // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 4. – Режим доступу: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-10-2015>

Проект Концепції публічної адміністрації в Україні (Центр політико-правових реформ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/stat/Concept_public_administration.pdf [папка Е-книги].

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 7–29.

(для самостійного вивчення)

1. Публічна влада та публічне адміністрування.
2. Предметна сфера публічного адміністрування.
3. Принципи і закони публічного адміністрування.
4. Роль публічного адміністрування у розбудові демократичної, правової та соціальної держави в Україні.

Список нормативно-правових актів та літератури

Баранчик П.О. Принципи публічного управління як складова принципів адміністративного права / П. О. Баранчик // Вісн. Запоріж. нац. ун-ту. – 2012. – № 3. – С. 165–173.

Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції [Електронний ресурс] // Форум права. – 2007. – № 2. – С. 11–19. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2007-2/07blodei.pdf>

Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін.; Центр політико-правових реформ. – Київ, 2012. – 212 с.

Кравцова Т. М. Поняття та принципи діяльності публічної адміністрації [Електронний ресурс] / Т. М. Кравцова, А. В. Солонар // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 522–525. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10ktmdpa.pdf>

Лощихін О. М. Концептуальні засади публічної адміністрації: проблеми визначення дефініції, принципи та

функції / О. М. Лошихін // Держава і право: юрид. і політ. науки.– Вип. 55. – С. 204 – 219.

Любохинець Л. С. Предмет і методологічна основа публічного адміністрування [Електронний ресурс] / Л. С. Любохинець, А. В. Мейш. – Режим доступу: http://dn.tup.km.ua/dn/k_default.aspx?M=к1201&T=01&lng=1&st.

Міненко М. А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства [Електронний ресурс] / М. А. Міненко // Державне управління: удосконалення та розвиток.– Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=581>

Публічна влада та управління: принципи і механізм реалізації / В. М. Алексєєв, В. В. Белєвцева, Н. Т. Гончарук та ін.; за заг. ред. Н. Р. Нижник. – Чернівці: Технодрук, 2008. – 432 с.

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 7–29.

Тема 2. Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Основні етапи розвитку публічного адміністрування. Вплив В. Вільсона на становлення та розвиток теорії публічного адміністрування.

2. Бюрократична модель державного управління М. Вебера.

3. Сутність та досвід реалізації моделі “New Public Management”.

4. Концепція “належного управління” (“урядування”). Принципи належного управління.

5. Запровадження принципів та стандартів належного урядування у діяльність органів публічної адміністрації в Україні.

З а в д а н н я

4. Наведіть у таблиці, поданій нижче, перелік основних теорій та шкіл публічного адміністрування у хронологічній послідовності їх виникнення та становлення

Школа управління	Період становлення та розвитку	Основні ідеї	Представники

5. На основі аналізу уривку із праці Вудро Вільсона “Наука публічного адміністрування ...” (дод. 1) охарактеризуйте основні положення моделі адміністративної ефективності.

Які з цих положень отримали розвиток та використовуються у сучасній практиці публічного адміністрування?

6. Проаналізуйте наведений у дод. 2 уривок із праці Макса Вебера “Господарство і суспільство” (гл. 3 § 2 “Три чисті типи легітимного панування ...”) з точки зору характеристики бюрократичної моделі державного управління.

Підготуйте відповідь на питання: які риси класичної бюрократії намагаються подолати держави, здійснюючи сучасні адміністративні реформи?

7. Проаналізуйте вітчизняне законодавство у сфері публічного адміністрування щодо запровадження принципів належного управління (урядування).

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Василенко І. А. Адміністративно-державне управління в країнах заходу: США, Великобританія, Франція, Німеччина [Електронний ресурс] / І. А. Василенко. – Київ, 2006. – п. 1.1

(Історичний вимір адміністративної науки). – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/administrativnoe-pravo-7/index.htm>

Авер'янов В. Б. Концептуальні засади реформування органів виконавчої влади України з урахуванням європейських принципів та стандартів належного урядування («good governance») [Електронний ресурс] / В. Б. Авер'янов // Форум права. – 2006. – № 2. – С. 4–12. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2006-2/06avbsnu.pdf>

Авер'янов В. Б. Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів [Електронний ресурс] / В. Б. Авер'янов, А. А. Пухтецька // Часопис Київ. ун-ту права. – 2010. – № 4. – С. 110–117. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/23648>

Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право: [монографія] / В. Б. Авер'янов, В. А. Дерещ, А. М. Школик та ін.; за ред. В. Б. Авер'янова. – Київ: Юстиніан, 2007. – Гл. 1. Сучасні європейські концепції державного управління. – С. 9–32.

Європейські стандарти належного управління в Україні. З досвіду Німеччини [Електронний ресурс] // Віче. – № 24 (грудень 2012). – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3432/>

Кальниш Ю. Бюрократична культура і культура бюрократії: проблеми становлення професійної бюрократії демократичного суспільства в Україні / Ю. Кальниш // Вісн. Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2002. – № 3. – С. 256–361.

Пилаєва В. М. Реалізація принципу прозорості в діяльності органів виконавчої влади: європейський досвід [Електронний ресурс] / В. М. Пилаєва // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Серія: Юрид. науки. – Херсон, 2014. – С. 23–30. – Режим доступу: [http://lj.kherson.ua/2014/pravo06/part_3/6\(1\)-3.pdf](http://lj.kherson.ua/2014/pravo06/part_3/6(1)-3.pdf)

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків: ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 29–61.

Пухтецька А. А. Запровадження принципів та стандартів належного урядування у діяльності публічної адміністрації

[Електронний ресурс] / А. А. Пухтецька // Наукові записки. Т. 103. Юрид. науки. – 2010. – С. 36–40. – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3840/Pukhtetsk_a_Zaprovadzhenia_pryntsypiv.pdf?sequence=1

Солових В. П. Новий публічний менеджмент як одна із моделей організації системи державного управління [Електронний ресурс] / В. П. Солових // Держ. буд-во. – 2009. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2009_2_7

Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р “Деякі питання реформування державного управління України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-p>

Шевчук Б. Реформа управління в Європейському Союзі: основні напрямки, принципи інструменти [Електронний ресурс] / Б. Шевчук // Демократичне врядування. – 2013. – Вип. 11. – Режим доступу : <http://www.lvivacademy.com/visnik11/fail/Shevchuk.pdf>

(для самостійного вивчення)

1. Види шкіл публічного адміністрування.
2. Школа наукового управління.
3. Класична (адміністративна) школа управління.
4. Школа людських стосунків.
5. Публічне управління в контексті неокласичної теорії.

Список нормативно - правових актів та літератури

Василенко І. А. Адміністративно-державне управління в країнах заходу: США, Великобританія, Франція, Німеччина / І. А. Василенко. – Київ, 2006.

Дункан Джек У. Основополагающие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческие практики: пер. с англ. / Джек У. Дункан. – Москва: Дело, 1996. – 272 с.

Кальниш Ю. Бюрократична культура і культура бюрократії: проблеми становлення професійної бюрократії

демократичного суспільства в Україні / Ю. Кальниш // Вісн. Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2002. – № 3. – С. 256–361.

Козуб В. П. Розвиток теорії публічного адміністрування в контексті суспільних перетворень [Електронний ресурс] / В. П. Козуб // Теорія та практика державного управління. – Харків, 2010. – Вип. 4 (31). – С. 39–46. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2010-4/doc/1/06.pdf>

Оболенський О. Державна служба України: реалізація системних поглядів щодо організації та функціонування / О. Оболенський. – Хмельницький: Поділля, 1999. – 294 с.

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 29–61.

Солових В. П. Становлення та загальна характеристика сучасних моделей державного управління [Електронний ресурс] / В. П. Солових // Публічне управління: теорія та практика. – 2014. – № 1. – С. 18–25. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pubupr_2014_1_5.pdf

Тема 3. Система публічного адміністрування

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Поняття системи публічного адміністрування, її структура. “Плюралізація” публічного адміністрування.

2. Принципи організації системи публічного адміністрування: універсалізація і спеціалізація, централізація і децентралізація, концентрація і деконцентрація.

3. Органи виконавчої влади як суб’єкти публічного адміністрування, види, сфера діяльності та компетенція.

4. Місцеве самоврядування в системі публічного адміністрування: сучасний стан та тенденції розвитку.

5. Взаємодія державного та приватного секторів у системі публічного адміністрування: організаційно-правові засади.

З а в д а н н я

8. Ввімкнувши телевізор, студент А. почув завершення випуску новин: "...реорганізувати Державне агентство ..... у Міністерство .....".

Надайте відповіді на питання: ким виданий нормативно-правовий акт про реорганізацію державного агентства і що змінилось у статусі реорганізованого державного органу?

9. Заповніть порівняльну таблицю.

<i>Види державних органів виконавчої влади</i>	<i>Порядок утворення</i>	<i>Підпорядкованість</i>	<i>Акти, які видають</i>	<i>Ким признається чи обирається керівник</i>
Міністерство України				
Територіальний орган міністерства				
Інші центральні органи виконавчої влади (служби, агентства, інспекції)				
Обласна державна адміністрація				
Районна державна адміністрація				

10. Голова державної обласної адміністрації видав розпорядження про звільнення з посади керівника територіального управління національної поліції та тимчасово доручив виконання його обов'язків одному із своїх заступників.

Дайте юридичну оцінку законності дій голови обласної державної адміністрації.

11. На підставі аналізу повноважень та законодавчих принципів взаємодії Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування складіть схему структури системи публічного адміністрування у Харківській області.

Список нормативно-правових актів та літератури

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222.

Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. // Там само. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там само. – 1999. – № 20. – Ст. 190.

Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442 // Офіц. вісн. України. – 23.09.2014. – № 74. – С. 57. – Ст. 2105.

Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон

України від 15.07.2016 р. № 1403-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 29. – Ст. 535.

Про охоронну діяльність: Закон України від 22.03.2012 р. № 4616-V // Там само. – 2013. – № 2. – Ст. 8.

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Там само. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

Стратегія реформування державного управління України на 2016–2020 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-p>

Алтуніна О. М. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О. М. Алтуніна // Право і безпека. – 2010. – № 4. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2010_4/PB-4/PB-4_18.pdf

Галуцько В. В. Проблеми статусу публічної адміністрації [Електронний ресурс] / В. В. Галуцько, О.О. Онищук. – Режим доступу: <http://www.law-property.in.ua/articles/34-the-problems-of-the-status-of-public-administration.html>.

Колпаков В. К. Про публічні адміністрації / В. К. Колпаков // Право України. – 2003. – № 5. – С. 28–31.

Кравцова Т. М. Поняття та принципи діяльності публічної адміністрації / Т. М. Кравцова, А. В. Солонар // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 522–525.

Мацелик Т. О. Компетенція органів публічної адміністрації: поняття та структурні елементи [Електронний ресурс] / Т. О. Мацелик // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту – 2010. – № 2. – Режим доступу: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Ur-2-2010/076-83.pdf>

Міхровська М. С. Принципи організації та діяльності органів виконавчої влади як інструмент становлення сервісної держави [Електронний ресурс] / М. С. Міхровська // Адміністративне право і процес. – 2015. – № 2 (12). – С. 55–62. – Режим доступу: file:///C:/Users/User_2/Downloads/Mihrovska.pdf

Шаров Ю. П. Європейські стандарти публічного управління: проєкція на муніципальний рівень / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко // Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 1 (4). – С. 295 – 304.

(для самостійного вивчення)

1. Становлення громадянського суспільства.
2. Участь інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації публічної політики.
3. Взаємодія органів публічного адміністрування і громадськості, правові засади та форми.
4. Партисипативний механізм у публічному адмініструванні, сутність, основні моделі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки: затв. Указом Президента України від 06.02.2016 р. № 68/2016 // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 18. – Ст. 716.

Про громадські об'єднання: Закон України від 22.06.2012 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 1. – Ст. 1.

Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19.06.2003 р. № 975-IV // Там само. – 2003. – № 46. – Ст. 366.

Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI // Там само. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 84. – Ст. 2945.

Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

Бабінова О. Основні елементи, принципи та форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю / О. Бабінова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. – № 1 (19). – С. 83–90.

Іжа М. М. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-

управлінських рішень / М. М. Іжа, О.В. Радченко // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 4 (12). – С. 74–79.

Міжнародна практика заходів, спрямованих на зміцнення довіри між державою та організаціями громадянського суспільства: опубліковано Координатором проектів ОБСЄ в Україні [Електронний ресурс]. – Київ, 2010. – Режим доступу: <http://www.osce.org/uk/ukraine/75885?download=true>

Посібник з питань партисипативної демократії (демократії участі) на місцевому рівні / В. В. Толкованов, А. К. Гук, В. М. Олуйко, В. Я. Прошко. – Київ : Крамар, 2011. – 199 с.

Участь громадськості в моніторингу надання послуг органами публічної влади: нормативне регулювання та існуючі практики / Т. Маматова, Ю. Шаров, М. Зварич ; за заг. ред. Ю. Щербініної ; Проект ЄС та Програми розвитку ООН “Поширення кращих практик недержавного моніторингу надання адміністративних послуг”. – Київ : ПРООН, 2013. – 120 с.

Тема 4. Система публічного адміністрування у сфері юстиції

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Система публічного адміністрування у сфері юстиції: особливості організації та правового забезпечення.
2. Міністерство юстиції України в системі публічного адміністрування: особливості адміністративно-правового статусу.
3. Територіальний рівень управління юстицією.
4. Система надання безоплатної правової допомоги (БПД) населенню: правові та організаційні засади.
5. Управління системою надання БПД. Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги.

Завдання

12. На обласній установчій конференції було прийнято рішення про створення обласного громадського об'єднання

“Громадська злагода”. Обраний на конференції голова об’єднання підготував документи для державної реєстрації та надіслав їх поштою до Міністерства юстиції України. Через деякий час документи були повернуті із Міністерства та надійшла відповідь з відмовою у державній реєстрації громадського об’єднання. Причиною відмови вказувалась відсутність відомостей про засновників, а також те, що керівництво об’єднання звернулось не за адресою.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Проаналізуйте законодавство у сфері державної реєстрації та визначте суб’єктів і порядок державної реєстрації громадських об’єднань, у тому числі регіональних.

13. Міністр юстиції підписав накази про:

- 1) розподіл обов’язків між заступниками міністра;
- 2) затвердження Положення про Державну архівну службу України;
- 3) створення Головного територіального управління юстиції у Харківській області;
- 4) затвердження Положення про Головні територіальні управління юстиції;
- 5) затвердження Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги;
- 6) створення у структурі Міністерства нових управлінь та відділів;
- 7) затвердження Типового положення про бюро правової допомоги;
- 8) притягнення до дисциплінарної відповідальності заступника керівника Державної архівної служби України та наказ про проведення перевірки Служби;
- 9) запровадження в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах режиму особливих умов;
- 10) затвердження Положення про структурні підрозділи апарату Міністерства;
- 11) скасування акта Головного територіального управління юстиції як такого, що суперечить Конституції України, іншим актам законодавства та актам Міністерства;
- 12) затвердження Положення про центри з надання

безоплатної вторинної правової допомоги.

Зробіть юридичний аналіз наведених правових актів щодо їх законності.

14. С. було затримано працівниками Національної поліції за вчинення дрібного хуліганства о 21 год. Його дружина одразу повідомила про це, зателефонувавши на єдиний телефонний номер системи БПД, та просила надати її чоловіку адвоката. Однак їй відмовили, посилаючись на те, що після 21 год регіональні центри БПД не працюють. До того ж для отримання такої безоплатної допомоги потрібне повідомлення безпосередньо від затриманої особи, а від родичів такі заявки не приймаються. Також дружині роз'яснили, що послугами безоплатної вторинної правової допомоги можуть скористатися виключно малозабезпечені громадяни, та порадили звернутися до приватного адвоката.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірно відмовили у наданні безоплатної вторинної правової допомоги? Хто має право на безоплатну вторинну правову допомогу?

15. Адвокат Р. виявив бажання надавати безоплатну вторинну правову допомогу, для чого залишив Координаційному центру БПД заяву, копії паспорта, реєстраційного номера облікової картки платника податків та свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю. Однак його заяву залишили без розгляду та попросили надати копію диплома про вищу юридичну освіту та довідку Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури відповідного регіону про відсутність дисциплінарних стягнень. У Центрі БПД зазначили, що лише після надання цих документів адвокат буде допущений до участі у конкурсі.

Проаналізуйте ситуацію. Які документи потрібні для участі у конкурсі з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги? Який порядок проведення цього конкурсу?

Список нормативно-правових актів та літератури

Положення про Головні територіальні управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: затв. наказом Міністерства юстиції України від 23.06.2011 р. № 1707/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0759-11>

Положення про Координаційний центр з надання правової допомоги: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 504 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504-2012-%D0%BF>

Положення про Міністерство юстиції України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>

Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги (Положення в редакції наказів Міністерства юстиції від 10.03.2015 р. № 329/5, від 24.05.2016 р. № 1487/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>

Порядок інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1363 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 101. – Ст. 3719.

Порядок і умови проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1362 // Там само. – 2012. – № 101. – Ст. 3718.

Порядок та критерії залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги : затв. наказом Міністерства юстиції України від 15.06.2012 р. № 891/5 // Там само. – 2012. – № 48. – Ст. 1914.

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс] // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 27. – С. 1438. – Ст. 282. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI [Електронний ресурс] // Там само. – 2011. – № 51. – Ст. 577. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV [Електронний ресурс] // Відом. Верхов. Ради України. 2003. – № 31–32. – Ст. 263. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

Про запровадження пілотного проекту у сфері державної реєстрації громадських формувань: наказ Міністерства юстиції України від 17.06. 2016 р. № 1717/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/ua/news/48407>

Про затвердження стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі: наказ Міністерства юстиції України від 25.02.2014 р. № 386/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0337-14>

Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 80871/2016<http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248854014>

Про Типову структуру головних територіальних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі: наказ Міністерства юстиції України від 01.03.2016 р. № 571/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0326-16>

Типове положення про бюро правової допомоги: затв. наказом Міністерства юстиції України від 31.03.2016 р. № 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS26555.html

Будецький Р. В. Міністерство юстиції України: до проблеми визначення адміністративно-правового статусу / Р. В. Будецький // Юрист України. – 2014. – № 3 (28). – С. 29–36.

Вишневський А. Від захисника вимагатимемо постійного підвищення якості надання БПД, відсутності дисциплінарних стягнень та обґрунтованих скарг [Електронний ресурс] / А. Вишневський // Інформаційний дайджест БПД. – № 5 (1). – 2015. – Режим доступу: http://obljustif.gov.ua/wp-content/uploads/2014/02/Digest_5_copy.pdf

Громадський моніторинг якості адміністративних послуг, які надаються Міністерством юстиції України: аналіт. звіт [Електронний ресурс] / заг. ред. В. П. Тимощука, О. В. Курінного. – Київ: ФОП Москаленко О. М., 2016 – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/zstored/files/AZ_Final_.pdf

Коршенко А. В. Міжнародно-правові стандарти права особи на правову допомогу та їх співвідношення з національними стандартами / А. В. Коршенко // Часопис Київ. ун-ту права. – 2013. – № 3. – С. 375–378.

Нові реформи Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://npu.dp.ua/ua/novini/266-novi-reformi-ministerstva-yustitsiji-ukrajini>

Оптимізація системи органів юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rda.dp.ua/?p=10956>

Петренко П. Стан реалізації реформ Міністерства юстиції України, спрямованих на надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] / П. Петренко. – Режим доступу: <http://buk-visnyk.cv.ua/30-0/438/>

Стаматіна М. В. Адміністративно-правова характеристика інституту правової допомоги в Україні [Електронний ресурс] / М. В. Стаматіна // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 718–722. – Режим доступу : <http://forumprava.pp.ua/page-5.html>

Тема 5. Цілі, завдання та функції публічного адміністрування

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Державна кадрова політика в Україні: мета, завдання, стан та перспективи розвитку.
2. Управління персоналом у системі кадрового забезпечення публічної служби: особливості організації та правового забезпечення.
3. Проблема адміністративного лідерства: значення для забезпечення ефективності публічної служби, вітчизняний та зарубіжний досвід вирішення.
4. Поняття, ознаки та види стилю публічного адміністрування.
5. Етичні засади публічного адміністрування.

Завдання

16. На підставі аналізу законодавства України у сфері публічного адміністрування розкрийте зміст компетенції міністра, відмінності її обсягу від компетенції заступника міністра, державного секретаря міністерства, керівника іншого центрального органу виконавчої влади. Порівняйте з європейським досвідом запровадження інституту державних секретарів, міністрів без портфелів тощо.

17. Голова районної державної адміністрації 9 березня 2016 р. підписав розпорядження про призначення А. на посаду головного спеціаліста. У зв'язку із відрядженням співробітника відділу кадрів особова справа була оформлена 11 березня. 10 березня А. прийняла подарунок у зв'язку із святкуванням 8 березня Міжнародного жіночого дня, виконуючи свої посадові обов'язки, про що було складено протокол про вчинення корупційного діяння. А. не визнала своїх дій такими, що підпадають під таку кваліфікацію, оскільки не вважає себе

державним службовцем, бо не складала присяги і не підписувала бланка із текстом присяги, а також не ознайомена з переліком обмежень для державного службовця та загальними правилами поведінки державного службовця.

Дайте юридичну оцінку даної ситуації.

18. Проаналізуйте наведені нижче фактичні ситуації та надайте аргументовану відповідь на питання: чи є ця ситуація конфліктом інтересів?

– Заступник голови районної ради прийняв рішення про передачу в оренду земельної ділянки на території району комерційній організації, яка виграла конкурс на ремонт районної школи.

– При визначенні умов державного контракту на закупівлю будівельних матеріалів головний бухгалтер органу виконавчої влади включила до нього технічні вимоги до будівельних матеріалів, що знаходяться у торговій організації, яку очолює її подруга.

– За попередньою згодою керівника органу виконавчої влади головний спеціаліст юридичного відділу даного органу брав участь у проведенні державних іспитів студентів вищого юридичного навчального закладу як голова державної екзаменаційної комісії.

– До співробітника реєстраційного відділу звернувся директор агентства нерухомості з пропозицією взяти на себе всі реєстраційні процедури, з якими він буде звертатись, і в прискореному порядку оформлювати права на нерухомість та угоди з нею.

– Начальник управління освіти міської ради підписав накази про преміювання працівників закладів управління освіти, в тому числі щодо своєї доньки, яка займає посаду керівника районного управління освіти.

– Директор департаменту обласної державної адміністрації є членом конкурсної комісії на заміщення вакантної посади. Участь у конкурсі на заміщення вакантної посади в цей же орган бере племінник його дружини.

19. Ознайомтеся зі структурою та змістом наступних документів: Міжнародного кодексу поведінки державних посадових осіб; Європейського кодексу належної управлінської поведінки; Модельного кодексу поведінки державних службовців (Додаток до Рекомендації № R (2000) 10 Комітету Міністрів Ради Європи про кодекси поведінки для державних службовців від 11.05.2000 р.), етичних кодексів державної служби окремих зарубіжних країн (на вибір).

З урахуванням положень Закону України “Про запобігання корупції”, Правил етичної поведінки державних службовців (затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р.) обґрунтуйте відповідь на питання: які, на Вашу думку, положення із зазначених джерел доцільно запозичити вітчизняним правникам при підготовці етичних кодексів публічної служби?

Список нормативно - правових актів та літератури

Європейський кодекс належної управлінської поведінки [Електронний ресурс]. – Люксембург: Офіс офіційних публікацій ЄС, 2005. – 13 с. – Режим доступу: http://civic.kmu.gov.ua/civic_old/doccatalog/document?id=128635

Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: Резолюція 51/59 Генеральної Асамблеї Організації Об’єднаних Націй від 12.12.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_788

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 3. – Ст. 149.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII // Там само. – 2014. – № 87. – Ст. 2474 (зі змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 243 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/243-2016-%D0%BF>

Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від

11.02.2016 р. № 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/65-2016-%D0%BF>

Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16>

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175 (з наступ. змін. та допов.).

Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.

Рекомендація № R(2000)10 Комітету Міністрів Ради Європи про кодекси поведінки для державних службовців від 11.05.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7_Zapobigannya%20ta%20protydiya%20proyavam%20korup/Legislation/Legislature/Rekomend_poved_DS.pdf

Бериславська О. М. Європейський досвід етизації державної служби та її актуальність для України [Електронний ресурс] / О. М. Бериславська, В. В. Міхаєва. – Режим доступу: <http://www.mubip.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/241.pdf>

Витко Т. Ю. Державна кадрова політика України: сутність, сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Т. Ю. Витко // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2016. – № 1. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/2016_1/3.pdf

Гнидюк Н. А. Вища державна служба: поняття та правовий статус [Електронний ресурс] / Н. А. Гнидюк. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/doc/3/06.pdf>

Колісниченко Н. М. Управлінські компетенції високопосадовців деяких країн ОЕСР [Електронний ресурс] / Н. М. Колісниченко. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/5/02.pdf>

Лахижа М. І. Етичні засади в діяльності публічної адміністрації Польщі [Електронний ресурс] / М. І. Лахижа, О. І. Черчатий // Держ. буд-во. – 2007. – № 1. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/5/05.pdf>

Матюхіна Н. П. Державна служба України на шляху реформування: проблеми кадрового забезпечення [Електронний ресурс] / Н. П. Матюхіна // Форум права. – 2014. – № 3. – С. 213–218. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_3_36.pdf

Матюхіна Н. П. Формування та розвиток вищого корпусу державної служби як один із пріоритетів державної політики у сфері державної служби / Н. П. Матюхіна // Особистість. Суспільство. Право: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2012. – С. 234–239.

Рудакевич М. І. Ідейні основи та нормативні стандарти етики державних службовців країн Європейського Союзу [Електронний ресурс] / М. І. Рудакевич // Державне управління теорія та практика. – 2010. – № 1. – С. 73–79. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej3/txts/DERJAVNA%20SLUJBA/01-RUDAKEVICH.pdf>

(для самостійного вивчення)

1. Цілепокладання та “дерево цілей” в публічному адмініструванні.

2. Поняття функцій публічного адміністрування, їх класифікація.

3. Шляхи та умови оптимізації функцій і структури суб’єктів публічного адміністрування (функціональне обстеження, “приватизація” функцій державного управління, аутсорсинг функцій, державно-приватне партнерство).

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404 // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.

Бондаренко Д. С. Адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації у сфері державно-приватного партнерства за законодавством України [Електронний ресурс] / Д. С. Бондаренко // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. – 2014. – С. 351–358. – Режим доступу: arpr.in.ua/v72/50.pdf

Коломоєць Т. О. Міжнародні стандарти державного управління : навч. посіб. / Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2012. – С. 7–95.

Кравцова Т. М. Дослідження видів функцій державного управління та їх значення у процесі державно-управлінської діяльності [Електронний ресурс] / Т. М. Кравцова, Г. В. Калініченко // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 522–527. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11ktmdud.pdf>

Кульчій І. О. Оптимізація функцій органів виконавчої влади в контексті реформування системи державного управління [Електронний ресурс] / І. О. Кульчій // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 8. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>. – Заголовок з екрана.

Матюхіна Н. П. Приватизація державних функцій в контексті завдань реформування державного управління / Н. П. Матюхіна // Сучасна адміністративно-правова доктрина захисту прав людини: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 17–18 квіт. 2015 р. – Харків: Право, 2015. – С. 97–102.

Матюхіна Н. П. Приватизація безпекової функції держави: сутність та окремі проблеми / Н. П. Матюхіна // Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-правові аспекти (16 квіт. 2015 р., м. Харків): [зб. наук. пр. за матеріалами III Міжнар. наук.-практ. конф.]. – Харків: Пляда, 2015. – С. 50–52.

Мацелик Т. О. Функції органів виконавчої влади: окремі питання [Електронний ресурс] / Т. О. Мацелик // Наук. вісн. КНУВС. – 2010. – № 1. – С. 54–61. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvknivs/2010_1/matseluk.htm

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 80–98.

Тема 6. Процес публічного адміністрування

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Форми публічного адміністрування, їх поняття та сутність.
2. Адміністративний акт як пріоритетна форма публічного адміністрування.
3. Адміністративний розсуд: поняття та можливості використання в публічному адмініструванні.
4. Поняття адміністративної процедури. Види адміністративних процедур.
5. Методи публічного адміністрування, їх ознаки та види.

Завдання

20. С. оскаржив до адміністративного суду відмову державного реєстратора зареєструвати право власності на нерухоме майно. Обґрунтовуючи позов, С. зазначив, що надав державному реєстратору усі документи, передбачені Законом України “Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень”.

Суд у задоволенні позову відмовив, посилаючись на Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, прийнятих 11.03.1980 р. Також суд відзначив, що з огляду на положення КАС України щодо компетенції адміністративного суду останній не може підняти інший орган державної влади та перебирати на себе повноваження у вирішенні питань, які законодавством віднесені до компетенції цього органу державної влади. Адміністративний суд у справах стосовно оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб’єктів владних повноважень, виконуючи завдання адміністративного судочинства щодо перевірки відповідності їх прийняття (вчинення) передбаченим ч. 3 ст. 2 КАС України критеріям, не втручається та не може

втручатися у дискрецію суб'єкта владних повноважень поза межами перевірки за названими критеріями.

Чи правильне рішення ухвалив суд? Проаналізуйте Рекомендацію R(80)2 Комітету Міністрів Ради Європи “Щодо здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами”. З'ясуйте, яке значення терміна “дискреційне повноваження” міститься в цьому документі, та назвіть основні принципи здійснення органами публічної адміністрації дискреційних повноважень.

21. Адвокат М. на свій запит отримав від Управління Державної фіскальної служби в Сумській області безоплатну консультацію з питань застосування норм податкового законодавства щодо обкладення податками доходів, отриманих від здійснення адвокатської діяльності.

Його колега адвокат С. у своєму адміністративному позові про оскарження рішення-повідомлення територіального органу Державної фіскальної служби у Запорізькій області про застосування до нього штрафних санкцій у зв'язку з недонарахуванням ним податку на доходи фізичних осіб послався на вищевказану консультацію, отриману адвокатом М. Однак у задоволенні позову йому було відмовлено. Ще судом було зазначено, що подібна консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому її надано.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма публічного адміністрування була застосована у даному випадку Державною фіскальною службою України? Який порядок отримання індивідуальної податкової консультації?

22. У районному суді міста С. розглядається адміністративний спір за позовом Н. до Виконавчого комітету С-кої міської ради про визнання протиправними дій відповідача щодо прийняття рішення “Про тарифи на послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутках загального користування, що працюють в режимі маршрутного таксі”. Вимоги позову мотивовані тим, що відповідач не оприлюднив проекту рішення

і аналізу регуляторного впливу до прийняття рішення, тим самим порушив право позивача подавати зауваження та пропозиції щодо проекту регуляторного акта, порушив право на доступ до публічної інформації та інтереси позивача, оскільки він, як мешканець міста С., змушений користуватися маршрутними таксі, що необґрунтовано збільшує його грошові витрати.

Чи відноситься вказане рішення Виконавчого комітету С-кої міської ради до регуляторних актів? Який порядок прийняття регуляторних актів? Яке рішення має ухвалити суд? Відповідь обґрунтуйте.

23. Під час наради в Головному територіальному управлінні юстиції Н-ї області щодо підвищення якості управління в системі органів юстиції виникла дискусія стосовно можливості застосування у цьому процесі Стандартів Серії ISO 9000.

Проаналізуйте вказані Стандарти. Чи застосовуються Стандарти Серії ISO 9000 щодо підвищення якості публічного адміністрування? Які заходи, на Вашу думку, будуть найефективнішими у процесі впровадження системи управління якістю в системі органів юстиції?

Список нормативно-правових актів та літератури

Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 461 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 32. – Ст. 1359.

Податковий кодекс України // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – № 92. – Ст. 3248 (з наступ. змін. та допов.).

Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 р. № 687 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 24. – Ст. 27.

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952 // Там само. – 2004. – № 30. – Т. 1. – Ст. 140.

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. № 1160 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 41. – Ст. 2157.

Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02. 2011 р. № 3038 // Там само. – 2011. – № 18. – Ст. 735.

Рекомендація № R(80)2 щодо здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами, прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 11 берез. 1980 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dogend.ru/docs/index-416420.html?page=42>

Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Харків: Право, 2012. – Гл. 12 (Форми державного управління), гл. 13 (Адміністративно-правові методи).

Громадський моніторинг якості адміністративних послуг, які надаються Міністерством юстиції України: аналіт. звіт [Електронний ресурс] / заг. ред. В. П. Тимошука, О. В. Курінного. – Київ: ФОП Москаленко О. М., 2016. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/zstored/files/AZ_Final_.pdf

Колпаков В. К. Поняття форм публічного адміністрування / В. К. Колпаков // Адміністративне право і процес. – № 2 (2). – 2012. – С. 43–51.

Кузьменко В. До питання про співвідношення компетенції адміністративних судів при вирішенні публічно-правових спорів та дискреційних і виключних повноважень суб'єктів владних повноважень / В. Кузьменко, А. Нижний // Вісн. Вищ. адмін. суду України. – № 2. – 2013. – С. 33–42.

Міхровська М. С. Адміністративний договір як важлива форма діяльності публічної адміністрації / М. С. Міхровська // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 2(8). – С. 102–109.

Петришина М. Акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування: сутність та особливості / М. Петришина // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – 2012. – № 1 (68). – С. 66–75.

Правові акти управління як провідна форма реалізації повноважень органів виконавчої влади / за заг. ред. В. Б. Авер'янова // Виконавча влада і адмін. право. – Київ: Ін Юре, 2002. – С. 284–289.

Резанов С. А. Форми закріплення адміністративного розсуду: оціночні поняття та їх зміст / С. А. Резанов // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – Вип. 3–2. – Т. 1. – 2015. – С. 173–175.

Семеній О. М. Проблема зловживання адміністративним розсудом у діяльності публічної адміністрації: аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду / О.М. Семеній // Право і суспільство. – № 3. – 2016. – С.132–136.

Сороко В. М. Функціонування і розвиток системи управління якістю: навч.-метод. матеріали [Електронний ресурс] / В. М. Сороко. – Київ : НАДУ, 2013. – Режим доступу: http://www.academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybnik_y/2c697b0c-78ff-453c-a9ce-50d81f86775c.pdf

Тимошук В. П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / В. П. Тимошук // Факт. – 2003. – 496 с.

Ткач Г. Й. Забезпечення прав громадян в процесі реалізації дискреційних повноважень публічної адміністрації / Г. Й. Ткач // Вісн. Львів. ун-ту – 2010. – Вип. 51. – С. 149–154.

Ткач Г. Й. Природа і види адміністративного розсуду / Г. Й. Ткач // Право України. – 2002. – Вип. 5. – С. 30–33.

(для самостійного вивчення)

1. Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень.
2. Управлінське рішення, його зміст та особливості.
3. Процес прийняття рішень.
4. Ефективність публічного адміністрування.
5. Впровадження моделей управління якістю в практику публічного адміністрування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Артамонова Н. С. Прийняття управлінських рішень в системі публічного адміністрування та адміністрування бізнес-структур [Електронний ресурс] / Н. С. Артамонова,

О. О. Олейнікова // ECONOMICS: time realities. – 2012. – № 3–4 (4–5). – С. 228–232. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No3-4/228-232.pdf>

Ганоцька С. О. Стандарти управління якістю як інструмент мотивації в професійній діяльності державних службовців / С. О. Ганоцька // Економіка та держава. – 2011. – № 5. – С. 147–150.

Дегтяр А. Інформаційно-аналітична діяльність як засіб підвищення якості державно-управлінських рішень / А. Дегтяр // Вісн. УАДУ. – 2003. – № 1. – С. 407–415.

Коваль Р. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р. А. Коваль // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків: ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2006. – № 1 (113). – С. 93–98.

Кравченко О. О. Впровадження політики “якості” як засіб удосконалення управління державною службою [Електронний ресурс] / О. О. Кравченко // Форум права. – 2008. – № 3. – С. 252–257. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08kaouds.pdf>

Лаврів Л. А. Технології публічного адміністрування у системі механізмів реалізації регіональної структурної політики [Електронний ресурс] / Л. А. Лаврів // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. – 2014. – Вип. 6. – Ч. 4. – С. 46–49. – Режим доступу: http://ej.kherson.ua/journal/economic_06/200.pdf

Модель САФ як інструмент оцінки якості роботи органів виконавчої влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrndnc.org.ua>

Оцінка державного управління за базовими показниками SIGMA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/storinki-sigma/ocinka-derzhavnogo-upravlinnya-za-bazovimi-pokaznikami-sigma.html>

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 240–274.

Пухкал О. Г. Підготовка та прийняття управлінських рішень / О. Г. Пухкал // Актуальні проблеми державного управління : наук. зб. – Харків : ХФ УАДУ, 1999. – № 1 (3). – С. 18–23.

Теорія і практика прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / А. Крупник, К. Линьов, Є. Нужний, О. Рудик. – Київ: Вид. дім “Простір”, 2007. – 156 с.

Якимчук С. Управлінські рішення в діяльності органів місцевого самоврядування: зміст, особливості та сутність / С. Якимчук // Вісн. НАДУ при Президентіві України. – 2009. – № 1. – С. 153–159.

Т е м а 7. Публічні послуги в системі публічного адміністрування

(п р а к т и ч н е з а н я т т я)

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття, природа і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади.
2. Адміністративні послуги: поняття та характерні ознаки.
3. Принципи надання адміністративних послуг.
4. Суб'єкти звернення та надання адміністративних послуг.
5. Процедура надання адміністративних послуг.

З а в д а н н я

24. До К-ого районного суду звернувся Г. із позовною заявою, вказуючи, що він звернувся до Центру надання адміністративних послуг К-ої міської ради для отримання адміністративної послуги з вклеювання фотокартки у паспорт при досягненні громадянином 45-річного віку. В наданні такої послуги йому було відмовлено на підставі того, що вона надається за зареєстрованим місцем проживання фізичної особи. Г. вважав рішення про відмову в наданні адміністративної послуги незаконним, адже ч. 2 ст. 9 Закону України “Про адміністративні послуги” закріплює, що особа, у тому числі фізична особа-підприємець, має право на отримання

адміністративної послуги незалежно від реєстрації її місця проживання.

Чи порушено у даній ситуації права Г. у сфері надання адміністративних послуг? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

25. Керівником управління поліції Н-ської області було анульовано у А. дозвіл на зберігання і носіння мисливської гладкоствольної зброї. Рішення про анулювання дозволу прийнято на підставі акта, складеного працівниками поліції. У зазначеному акті зафіксовано, що А. зловживає спиртними напоями та перебуває на обліку в наркологічному диспансері. Останній з таким рішенням не погодився, адже вважає, що в даному випадку був порушений один із основних принципів надання адміністративних послуг, а саме захищеність персональних даних щодо стану його здоров'я.

Чи правий в даній ситуації А.? Чи належить така діяльність поліції до сфери надання адміністративних послуг? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на положення чинного законодавства. Наведіть характерні ознаки адміністративних послуг.

26. Переїхавши у жовтні 2016 р. до м. Харків з іншого населеного пункту, Д. 1 грудня звернувся до Центру надання адміністративних послуг для реєстрації місця проживання. На наступний день після надання пакету документів, серед яких: заповнена заява, паспорт громадянина України, квитанція про сплату адміністративного збору, свідоцтво про право власності на квартиру, Д. було повернуто паспорт з проставленою відміткою про реєстрацію місця проживання та постанова про притягнення його до адміністративної відповідальності за ст. 197 КУпАП за порушення строків реєстрації місця проживання, передбачених законодавством.

Чи належать відносини щодо реєстрації місця проживання до сфери надання адміністративних послуг? Якщо так, наведіть характерні ознаки такої адміністративної послуги. Визначте процедуру її надання.

27. Проаналізуйте положення Закону України “Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус” та визначте, які адміністративні послуги надаються у сфері збирання, накопичення, захисту, зберігання, обліку, використання і поширення інформації Єдиного державного демографічного реєстру, оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсними та знищення документів, передбачених цим Законом.

Список нормативно-правових актів та літератури

Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 р. № 523-р // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 45. – Ст. 1193.

Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 32. – Ст. 409.

Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металними снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 р. № 622 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 42. – Ст. 107.

Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 р. № 57 // Там само. – 2013. – № 9. – Ст. 339.

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: наказ Міністерства

юстиції України від 11.07.2012 р. № 1043/5 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 54. – Ст. 2193.

Про затвердження Порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.04.2012 р. № 320 // Там само. – 2012. – № 54. – Ст. 2178.

Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 51. – Ст. 716.

Про розмір плати за видачу свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: постанова Кабінету Міністрів України від 22.02.1994 р. № 102 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/102-94-%D0%BF>.

Венедіктова І. В. Юридична природа публічних послуг / І. В. Венедіктова // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2009. – № 841. – С. 88 – 91. – (Серія : Право).

Жук Ю. Організаційно-правове регулювання адміністративних послуг в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Жук // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. – 2015. – Вип. 43. – С. 236–342. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/edu_43/fail/31.pdf

Лис А. Концепція надання послуг населенню органами державної влади і органами місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / А. Лис // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2015. – Вип. 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2015_2_3

Машук В. Ю. Види адміністративних процедур: критерії класифікації / В. Ю. Машук // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 1 (7). – С. 60–68.

Соловійова О. М. Принципи надання адміністративних послуг / О.М. Соловійова // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2013. – Серія: Право. – № 14. – С. 87–91.

(для самостійного вивчення)

1. Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг.
2. Оцінка та критерії якості адміністративних послуг.
3. Стандартизація адміністративних послуг .

Список нормативно-правових актів та літератури

Драган І. О. Організація надання публічних послуг населенню органами влади: зарубіжні практики [Електронний ресурс] / І. О. Драган. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=703>.

Зарубіжний досвід організації та роботи місцевої влади : монографія / О. В. Власенко, П. В. Ворона, М. О. Пухтинський та ін. – Полтава : Полтав. НТУ, 2009. – 288 с.

Писаренко Г. М. Зарубіжний досвід надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] / Г. М. Писаренко // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – Вип. 34. – С. 173–177. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v34/34.pdf>

Сороко В. М. Діяльність публічної адміністрації з надання послуг українському суспільству: монографія / В. М. Сороко, А. В. Вишневський, О. Г. Рогожин; за наук. ред. Ю. А. Привалова. – Київ: НАДУ, 2007. – 180 с.

Тимошук В. Адміністративні послуги: посібник [Електронний ресурс] / В. Тимошук; Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO”. – Київ: ТОВ “Софія-А”. – 2012. – 104 с. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/files/ebook/Tymoschuk_admposlug.pdf

Тимошук В. П. Оцінка якості адміністративних послуг / В. П. Тимошук, А. В. Юрмач; І. Б. Коліушко (відп. ред.) // Центр політико-правових реформ. – Київ : Факт, 2005. – 88 с.

Тимченко Л. Публічні послуги в Україні: розвиток нормативно-правового забезпечення / Л. Тимченко // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Вип. 3 (6). – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 143.

Тихонова Д. С. Зарубіжний досвід надання адміністративних послуг органами публічної влади та можливості його використання в Україні [Електронний ресурс] / Д. С. Тихонова //

Право і безпека. – 2014. – № 4. – С. 70–75. – Режим доступу: http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocDescription?doc_id=459437

Формування позитивного іміджу органів влади через підвищення якості надання адміністративних та соціальних послуг : наук. розробка / авт. кол. : С. М. Серьогін, В. В. Лола, І. І. Хожило та ін. – Київ : НАДУ, 2009. – 32 с.

Шаров Ю. П. Муніципальні послуги: шлях до високої якості: [монографія] / Ю. П. Шаров, Д. В. Сухінін. – Мелітополь : Вид. дім ММД, 2008. – 136 с.

Шляхи удосконалення надання публічних послуг громадянам у контексті децентралізації владних повноважень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/Juni/8.htm>

Якісні управлінські послуги – головна умова підвищення довіри населення до органів влади: монографія / Ю. О. Куц, С. В. Краснопорова, О. К. Чаплигін та ін. – Харків: ХарPI НАДУ, 2006. – 192 с.

Тема 8. Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства

(практичне заняття)

Питання для обговорення

1. Поняття, мета і сутність електронного урядування. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування.
2. Інституційні основи електронного урядування в Україні.
3. Електронний уряд: поняття та зміст, сучасний стан та шляхи розвитку (вітчизняний та зарубіжний досвід).
4. Форми реалізації “електронного урядування”. Електронні державні (муніципальні) послуги.
5. Електронний документообіг та проблема захисту інформації.

Завдання

28. Ознайомтеся із офіційними веб-сайтами Кабінету Міністрів України, міністерства або іншого центрального

органу виконавчої влади, а також обласної, районної державних адміністрацій і зробіть висновок про відповідність структури та змісту веб-сайтів органів виконавчої влади встановленим у нормативно-правових актах вимогам. Скористайтесь наведеними нижче критеріями оцінки веб-сайтів. За необхідності перелік критеріїв може бути доповнений. За кожним критерієм дайте оцінку за шкалою від 0 до 5 балів.

Критерії оцінки веб-сайтів органів влади

Частота оновлення інформації – кількість поновлень на сторінці на тиждень/місяць або ж час останнього оновлення, якщо нова інформація не з'являлася тривалий період (тиждень або більше). Оперативність оновлення інформації. Актуальність інформації.

Етап розвитку, на якому знаходиться веб-сайт (для уточнення етапу див. завдання 2).

Ступінь інформативності веб-сайта. Даний критерій визначається відповідно до переліку інформації, що повинна бути розміщена на веб-сайтах органів виконавчої влади (див., наприклад, постанову Кабінету Міністрів України “Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади” № 3/2002 та інші нормативно-правові акти).

Наявність інтерактивних можливостей, тобто проведення форумів, обговорення актуальних питань керівником відповідного органу влади з громадянами, надання органами влади оперативних відповідей на поставлені питання як громадянами, так і представниками бізнес-структур, електронного надання інформаційних послуг (кабінет, каталог послуг) громадянам, юридичним особам, державним службовцям тощо.

Мови, на яких доступна інформація на веб-сайті органу влади. Структура та дизайн веб-сайта.

29. На основі наведеної у таблиці класифікації етапів розвитку е-урядування або стадій зрілості е-уряду (за Д. Холмсом) визначте та охарактеризуйте стадію зрілості е-уряду в Україні. Відповідь обґрунтуйте.

Класифікація етапів розвитку е-урядування / стадій зрілості е-уряду

№ п/п	Назва етапу/стадії	Характеристика етапу/стадії
1	Інформаційна присутність (розміщення інформації)	Несистемна взаємодія органів державної влади з громадянами, одностороннє поширення інформації від представників державних органів через веб-сайти до громадян. Створюються сторінки міністерств і відомств, що містять інформацію про їх діяльність, нормативно-правове регулювання. Сторінки органів влади, як правило, не підтримуються централізовано і не інтегруються в єдиний портал
2	Інтерактивна взаємодія (або “зворотний зв’язок”)	З’являються перші елементи інтерактивності (наприклад, відправлення питань і отримання відповідей громадян за допомогою e-mail). Характерним є наявність єдиного стандарту та вимог до інформаційного наповнення державних порталів, їх структури та дизайну. Оновлюється інформація про діяльність державного органу
3	Транзакційна взаємодія	Поява реальної інтерактивності – можливості здійснювати деякі операції в on-line режимі. Наприклад, сплата штрафів, замовлення паспортів, продовження дії деяких ліцензій і патентів. Така конкретизація роботи е-урядування, що полягає вже не стільки в інформуванні, скільки в обслуговуванні, припускає створення спеціальних сайтів для підтримки цих послуг. Значно підвищуються вимоги до інформаційної безпеки громадянина, захисту його персональних даних

4	Трансформація державних адміністративних послуг (або “інтерактивні інтегровані послуги”)	Створення об’єднаних порталів різних міністерств і служб, через які можна здійснювати будь-які види транзакцій, для чого раніше необхідно було звертатися безпосередньо до відповідного органу влади (реєстрація підприємств, оформлення фінансових документів, заповнення податкових декларацій, запити на отримання документів, ліцензій тощо). Потоки інформації спрямовані в обидві сторони
---	--	---

30. *Опишіть послуги, які може отримати громадянин України при реєстрації шлюбу на різних стадіях (інформаційної присутності, інтерактивної взаємодії, транзакційної взаємодії, трансформації державних адміністративних послуг) зрілості е-уряду. Для підготовки відповіді використовуйте відповідний як вітчизняний, так і зарубіжний досвід.*

31. Проаналізуйте зміст електронних петицій громадян, адресованих Президенту України, Кабінету Міністрів України, голові міської ради (на вибір). *Назвіть етапи становлення та організаційно-правові засади запровадження в Україні електронних петицій. Яка процедура подання та розгляду електронних петицій? Які правові наслідки тягне подання таких електронних звернень громадян?*

Список нормативно-правових актів та літератури

Положення про Державне агентство з питань електронного урядування України: постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 492 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 80. – Ст. 2269.

Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів

України від 08.09.2016 р. № 606 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF>

Порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади: наказ Держкомінформ України, Держкомзв'язку та інформатизації; Порядок від 25.11.2002 р. № 327/225 (із змін., внесеними згідно з наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення від 16.02.2015 р. № 24/26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1022-02>

Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. // Там само.– 2003. – № 36. – Ст. 275.

Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1453 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 44. – Ст. 2895.

Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи “Електронний уряд”: постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 р. № 208 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/208-2003-%D0%BF>

Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 27. – Ст. 181.

Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 р. № 3/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27.01.2016 р. “Про Стратегію кібербезпеки України”: Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96/2016

Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів

України від 13.12.2010 р. № 2250-р ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>

Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні : схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p

Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Ю. Абраменко, І. А. Чикаренко // Публічне адміністрування: теорія та практика: [електрон. зб. наук. пр.]. – Вип. 2(2). – 2009. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09auuriu.pdf>

Архіпова Є. О. Електронне урядування як форма організації державного управління / Є. О. Архіпова // Державне управління : удосконалення та розвиток: [електрон. фах. вид.]. – 2015. – № 5.

Битяк Ю. П. Організаційно-правові засади державного управління інформаційними ресурсами (інформаційною сферою) / Ю. П. Битяк, О. Б. Червякова // Право України. – 2012. – № 3–4. – С. 147–166.

Дем’янчук Ю. В. Функціональність влади в інформаційному суспільстві / Ю. В. Дем’янчук // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 1(7). – С. 13–20.

Семчук І. В. Електронне управління в органах місцевої влади: стан і шляхи вдосконалення / І. В. Семчук, В. Г. Мазур // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 106–112.

Тітов С. В. Web-сайти органів місцевого самоврядування як складова впровадження е-врядування в Україні / С. В. Тітов, О. В. Тітова // Вісн. ХДАК: зб. наук. пр. – Харків : ХДАК, 2012. – Вип. 39. – С. 144–153.

(для самостійного вивчення)

1. Інформатизація та інформаційні ресурси як чинники становлення інформаційного суспільства.
2. Загальноправова характеристика інформаційного суспільства: поняття, підходи, моделі.
3. Право на інформацію та режими доступу до інформаційних ресурсів.
4. Види інформації з обмеженим доступом (конфіденційна, таємна та службова).
5. Політика формування відкритого та безпечного інформаційного простору людини, суспільства та держави.

Список нормативно-правових актів
та літератури

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.

Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI // Там само. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV // Там само. – 2003. – № 36. – Ст. 275.

Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV // Там само. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ // Там само. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики : [монографія] / Р. А. Калюжний, В. О. Шамрай, М. Я. Швець та ін.; за ред. Р. А. Калюжного та В. О. Шамрая. – Київ: КВІЦ, 2002. – 296 с.

Інформаційне суспільство. Дефініції / В. М. Брижко, О. М. Кальченко, В. С. Цимбалюк та ін. – Київ : Інтеграл, 2002. – 220 с.

Клімушин П. С. Інформаційні представництва органів державної влади України / П. С. Клімушин, А. О. Серенок //

Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2007. – Вип. 1 (16). – С. 31–36.

Конституційно-правовий статус органів державної влади в інформаційній галузі / за ред. В.Ф. Погорілка // Органи державної влади в Україні. – Київ: Ін-т держави і права НАН України ім. В. М. Корецького, 2002. – С. 442–470.

Кузенко Л. В. Правове регулювання права громадян на інформацію в сфері державного управління : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Л. В. Кузенко; Нац. ун-т внутр. справ. – Харків : б. в., 2003. – 20 с.

Науково-практичний коментар до Закону “Про доступ до публічної інформації” [Електронний ресурс] / за заг. ред. Д. Котляра. – Київ: Відродження, USAID. – 2012. – 335 с. – Режим доступу : [//www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf](http://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/01/28/7dd/95590f891f51d636939b9dd0ca914328/8344/pdf)

Нестеренко О. Інформація в Україні : право на доступ / О. Нестеренко. – Київ : Акта, 2012. – 306 с.

Т е м а 9. Зарубіжний досвід публічного адміністрування

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я *(заняття у формі круглого столу)*

1. Моделі публічної адміністрації у зарубіжних країнах.
2. Реформи публічного адміністрування в окремих зарубіжних державах:
адміністративно-функціональні,
адміністративно-процедурні,
адміністративно-структурні.
3. Адміністративні реформи та нові інформаційні технології.

Список нормативно-правових актів та літератури

Дубровин Ю. Новые направления современных административных реформ в ведущих странах Европейского Союза / Ю. Дубровин // Власть. – № 1. – 2009. – С.131 – 134.

Малиновський В. Реформування територіальної організації влади Польщі: уроки для України / В. Малиновський // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 3. – С. 235–243.

Матюхіна Н. П. Адміністративна реформа у зарубіжних країнах: окремі напрямки реалізації / Н. П. Матюхіна // Адміністративне право сучасного етапу державотворення: етапи та перспективи розвитку (21 трав. 2016 р.); зб. наук. пр. за матеріалами I Міжнар.-практ. конф. – Харків: Пляда, 2016. – С. 53–58.

Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін. – Харків : ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – С. 181–202.

Трофимова И. Н. Трансформация отношений центральной и местной власти в процессе децентрализации управления (опыт европейских стран) [Электронный ресурс] / И. Н. Трофимова // “ARS ADMINISTRANDI”. – № 2. – 2011. – Режим доступа: http://ars-administrandi.com/article/Trofimova_2011_2.pdf

Шарий В. І. Характеристика світових тенденцій розвитку місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / В. І. Шарий // Публічне адміністрування: теорія та практика : [електрон. наук. вид.]. – 2012. – № 1. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2012_1/2012-01\(7\)/12svirms.pdf](http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Patp/2012_1/2012-01(7)/12svirms.pdf)

(для самостійного вивчення)

1. Централізовані та децентралізовані публічні адміністрації.
2. Організаційно-правові засади публічного адміністрування в окремих зарубіжних країнах.

3. Європейський адміністративний простір: сутність, значення, шляхи та умови формування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Адміністративне право зарубіжних країн: підручник / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. Є. Користін та ін. – Київ: Юрінком Інтер, 2014. – 528 с.

Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия : [учеб. пособ.] / И. А. Василенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: Логос, 2000. – 200 с.

Грицяк І. А. Управління в Європейському Союзі: теоретичні засади: [монографія] / І. А. Грицяк. – Київ: НАДУ, 2005. – 238 с.

Європейський досвід державного управління: курс лекцій / О. Ю. Орель, О. М. Палій, Ю. Д. Полянський та ін. – Київ: НАДУ, 2007. – 76 с.

Пухтецька А. А. Європейський адміністративний простір і принцип верховенства права: монографія / відп. ред. В. Б. Авер'янов. – Київ: Юрид. думка, 2010. – 140 с.

Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права та європейський адміністративний простір: наук.-інформ. вид. / А. А. Пухтецька; НАН України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2007. – 88 с.

Школик А. М. Порівняльне адміністративне право / А. М. Школик. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 308 с.

ДОДАТОК 1

до практичного заняття № 2

“Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування”

Вудро Вільсон

“Наука публічного адміністрування (державного управління)”
(*уривок*)

Вважаю, що жодна практично орієнтована наука не вивчається до тих пір, поки не виникне необхідність її знати. Ось чому той факт, що виключно практично орієнтована наука про державне управління проникає в навчальні курси коледжів цієї країни, свідчить про те, що в цій країні поглиблене вивчення методів управління стає необхідністю, якщо взагалі потрібні докази цього процесу.

Ніхто не заперечує той факт, що сучасна реформа державної служби після виконання первинних завдань повинна бути спрямована не тільки на вдосконалення роботи персоналу, але й на вдосконалення організації та методів роботи урядових установ, оскільки очевидно, що саме цей аспект діяльності потребує удосконалення не менше, ніж робота персоналу.

Предметом вивчення державного управління як науки є, по-перше, визначення того, що уряд в силах належним чином і успішно виконати, і, по-друге, як воно може виконати намічене з найбільш можливою продуктивністю, але мінімально можливими витратами або грошей, або енергії.

I.

Державне управління – найбільш очевидна функція уряду: це уряд в дії; це виконавчий, оперативний, найбільш помітний аспект уряду і, безумовно, має таку ж історію, як і самий уряд.

Жоден учений не проводив систематичного наукового дослідження державного управління як розділу науки про державну владу до того часу, як наше століття, переживши період юності, ще не почало розвивати характерне для нашого століття систематичне знання. Аж до нашого часу всі, хто працював у галузі політичної науки і чиї праці ми зараз

читаємо, обмірковували, доводили і вводили в догму тільки ті питання, які зачіпали устрій уряду, природу держави, суть і місце верховної і народної влади, королівські привілеї.

Проблеми державного управління майже або зовсім не існували, або принаймні з ними справлялися самі управлінці. Функції уряду були прості, оскільки життя саме по собі було просте. Жодна людина, наділена владою, навіть не задавалася питанням, як цю владу використовувати. Основне і єдине питання, що хвилювало кожного, полягало у наступному: хто заволодіє владою?

Навряд чи знайдеться якась окремо взята функція уряду, яка, будучи простою у минулому, зараз би не уявляла велику складність. У минулі часи в урядовій сфері було кілька господарів, зараз їх безліч. У минулому більшість підпорядковувалася уряду, зараз все навпаки. Якщо раніше уряд міг слідувати примхам двору, то зараз він має слідувати поглядам нації в цілому.

А ці ідеї постійно переростають у нові концепції, що втілюють обов'язки держави. Тому з кожним днем функції уряду одночасно і ускладнюються, і значно збільшуються в числі. Державне управління проникає скрізь, ніяке нове підприємство не може без нього обійтися.

Ось чому необхідна наука про державне управління, мета якої полягає в тому, щоб налагодити роботу урядових органів, щоб змусити працювати по-діловому, зміцнити і чітко визначити їх управлінську структуру, а також впровадити у свідомість державних службовців почуття виконаного обов'язку. Це одна з причин, які обумовлюють існування такої науки.

У будь-якій державі, де уряд рахується з громадською думкою, реформи будуть здійснюватися повільно, і всі реформи будуть повні компромісів. Оскільки там, де існує таке поняття, як громадська думка, воно повинно панувати. Зараз ця аксіома визнається половиною держав світу. Хто б не проводив реформи в умовах сучасного конституційного правління, насамперед він повинен впровадити у свідомість громадян бажання будь-яких змін. Після чого їх слід переконати в

необхідності тих змін, які прагне здійснити реформатор. Спочатку необхідно змусити громадську думку захотіти слухати, а потім простежити, що вона слухає те, що потрібно. Він повинен сколихнути громадську думку і направити її в потрібне русло.

II

Метою науки про державне управління є звільнення методів виконавчої влади від емпіричних експериментів, які призводять до плутанини і вимагають великих фінансових витрат, та їх наукове обґрунтування з урахуванням глибинних основоположних принципів.

Надзвичайно важливо підкреслити ту істину, на якій вже давно наполягали реформатори державного управління, а саме: державне управління знаходиться за межами власне політичної сфери. Питання державного управління не є політичними питаннями. Хоча політика і визначає завдання для органів управління, її втручання в процеси управління неприпустимо.

Наука про державне управління з філософської точки зору тісно пов'язана з вивченням правильного розподілу конституційних повноважень. Щоб бути ефективною, вона повинна відкрити найпростіші механізми, за допомогою яких можна було б безпомилково визначити обов'язки офіційних осіб, тобто найкращий спосіб, який би міг розділити повноваження, не обмежуючи свободу дій, і з граничною чіткістю визначити обов'язки. Саме питання про розподіл повноважень, якщо його розглядати в плані обґрунтування функцій державного управління, безумовно, є центральним питанням конституції. Якщо наука про державне управління зможе відкрити оптимальні принципи розподілу повноважень, то цим вона надасть неоціненну послугу науці про конституційне законодавство.

Рішення проблеми розподілу повноважень, напевно, набуває особливого значення в умовах демократії, коли офіційні особи мають багато господарів, на відміну від інших систем, де їх тільки декілька. Кожен володар ставиться з підозрою до своїх слуг. Не є винятком і народ-володар. Але як

за допомогою науки можна послабити цю недовіру? Якщо її класифікувати як розумну пильність, це було б усім на користь, а якщо б ця пильність підкріплювалася однозначно певною відповідальністю, то це було б навіть благотворно. Недовіра не йде на користь ні людині, ні суспільству. Довіра дає силу всім відносинам в житті, і оскільки створення умов для викорінення підозрілості є прерогативою законодавчих реформ, то завдання організатора управління полягає в тому, щоб методи управління відповідали б умовам чітко встановленої відповідальності, що в свою чергу викликає довіру.

Ось зараз ми явно наблизилися до складнішого кола проблем, а саме до правильних взаємовідносин між громадською думкою і державним управлінням.

Проблема полягає в тому, щоб зробити громадську думку дієвою, без ризику, що вона буде втручатися не в свою справу. Прямо висловлювана критична думка громадськості з приводу щоденних дрібниць і щоденної практичної діяльності органів управління, звичайно ж, є нетактовною настирливістю, подібного до невмілого поведження з тонким механізмом. Але спостереження громадськості за здійсненням загального стратегічного курсу як в області політики, так і в галузі державного управління, має благотворний вплив і є обов'язковим. Нехай управлінська наука визначає найкращий спосіб здійснення товариством незалежного контролю, виключаючи його втручання в усі інші справи.

Але чи можна вважати, що наука управління виконала своє основне завдання, коли вона навчила людей визначати, які методи управління бажані й необхідні, і якими засобами можна досягти бажаного? Хіба не слід науці готувати кандидатів для державної служби?

Якщо буде потрібно поліпшити суспільну думку, яка є рушійною силою виконавчої влади, то нам доведеться більш ретельно готувати посадових осіб, які є апаратом виконавчої влади. Якщо нам доведеться міняти котли і лагодити запалювання, які приводять у рух управлінський механізм, то ми не повинні залишати старі колеса і вузли, клапани та гальма, які будуть скрипіти і гриміти, коли почне

діяти нова машина. Ми повинні оновити ходовий механізм, замінюючи зношені та непридатні деталі. В умовах вільної демократії стане обов'язковим організація проведення іспитів на конкурсній основі для тих державних службовців, хто вже готовий до тестування технічних знань, необхідних для роботи в сфері управління. Професійне навчання державних службовців скоро стане необхідністю.

Для нас ідеал державного службовця це добре освічений і самодостатній виконавець, який розумно і енергійно виконує свої обов'язки, але при цьому тісно пов'язаний з суспільством за допомогою процедури виборів і підзвітності постійно діючій громадській раді, що виключає всяке самоуправство і корпоративний дух.

III

Отже, розглянувши деяким чином предмет вивчення і цілі науки про державне управління, який же висновок можна зробити щодо найбільш оптимальних наукових методів, і які погляди найбільш перспективні для її розвитку?

Мені відомо, що існує деяке неусвідомлене побоювання в деяких патріотично налаштованих умах того, що вивчення європейських моделей управління може показати їх перевагу в порівнянні з американськими методами, і таке побоювання можна зрозуміти.

Більш важливими представляються вимоги відкинути всі упередження проти пошуку скрізь, крім як вдома, пропозицій щодо проведення такого дослідження, оскільки ні в якій іншій галузі політики, використання історичного порівняльного методу не принесло б такої користі як у державному управлінні. Мабуть, чим оригінальніше форми, які ми вивчаємо, тим краще. Тим швидше ми вивчимо специфічні риси наших власних методів. Але ми ніколи не зможемо оцінити ні наші гідності, ні наші слабкості, порівнюючи себе з собою. Ми нічого не дізнаємося про себе, поки ми будемо знати тільки себе.

Ми зможемо запозичувати науку про державне управління без побоювань і з користю для себе, якщо зробимо поправку в її положеннях з урахуванням всіх фундаментальних

відмінностей, викликаних різними умовами. Але нам тільки доведеться просіяти їх через сито конституції, тільки потримати їх на повільному вогні критичного аналізу, з тим щоб випалити іноземні гази.

Питання для нас стоїть так: які потрібні методи, щоб керувати ієрархічною структурою зверху донизу, і державна служба зацікавила б чиновника в плані служіння суспільству, а не начальству, самим найкращим чином використовуючи свій талант і чисті душевні пориви? Як зробити так, щоб державна служба представлялася йому цікавою і в плані значного підвищення свого добробуту, щоб задовольняла самому таємному інтересу – амбіціям, і найважливіше, щоб вона підвищувала статус і виробляла характер людини. Як все це влаштувати на всіх рівнях управління?

Якщо ми вирішимо цю проблему, то знову випередимо весь світ. І якщо порівняльне вивчення способів і засобів державного управління надасть нам можливість запропонувати практичні методи, які будуть поєднувати в собі відкритість і натиск, які проявляються в діяльності такого уряду, з готовністю приймати серйозну, добре аргументовану громадську критику, то ці пропозиції виправдають себе настільки, що будуть мати таку ж вагу, як і найпродуктивніші галузі політичної науки. Я абсолютно впевнений, що так і буде.

ДОДАТОК 2

до практичного заняття № 2

“Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування”

Макс Вебер “Господарство і суспільство”

Глава 3. Типи панування

§ 2. Три чисті типи легітимного панування: раціональне, традиційне, харизматичне (уривок)

Панування, тобто шанси слухняності щодо певних розпоряджень, може ґрунтуватися на різних мотивах покірності. Воно може зумовлюватись простою зацікавленістю в тому, щоб слухатись, пов'язаною з раціонально-доцільним підрахунком відповідних прибутків і збитків для тих, хто слухається наказів. З іншого боку, панування може ґрунтуватися на звичайній “традиції”, підсвідомому звиканні до певних дій; воно може бути також чисто афективним, залежним виключно від особистих схильностей тих, хто проявляє послух. Проте, коли б панування ґрунтувалося лише на таких засадах, воно не було б досить стійким. Тому ті, хто панує, та їхні підлеглі прагнуть внутрішньо впорядкувати відносини панування за допомогою певних правових засад, які надають цим стосункам “легітимності”. Втрата віри у такого роду легітимність може мати далекосяжні наслідки.

Серед згаданих вище “легітимних засад” панування загалом можна виділити лише три чисті типи, кожен з яких пов'язаний із принципово відмінною соціологічною структурою штабу управління і засобів, якими воно здійснюється.

I. Легальне панування

Легальне панування існує завдяки встановленим правилам. Найчистішим його типом є панування бюрократичне. Основні засади тут такі: 1) будь-які закони приймаються і

можуть при бажанні змінюватися із дотриманням певних формальних процедур; 2) члени об'єднання, яке здійснює владу, можуть обиратися або ж призначатися, саме це об'єднання та всі його частини є підприємствами; 3) управлінський штаб складається з чиновників, що призначаються керівництвом, а підлеглі вважаються членами владного об'єднання (“громадянами”, “товаришами”).

У такому випадку проявляють послух не якійсь окремій особистості в силу її власних прав, а встановленим правилам, котрі якраз і визначають, хто саме і якою мірою мусить ними керуватися. Особа, яка видає розпорядження, сама підлягає при цьому певним правилам: “законові”, “регламентові”, якійсь абстрактній формальній нормі. Той, хто видає розпорядження, за своїм типом є “керівником”, чие право на панування легітимується встановленими правилами у межах його ділової компетенції; такі межі визначаються спеціалізацією чиновництва на виконанні певних функцій, виходячи з міркувань ділової доцільності та відомчих інтересів.

Типом чиновника тут є освічений фахівець, службові обов'язки якого визначені контрактом, із чітко фіксованою і залежною від посадового рангу, а не від обсягу реальної праці заробітною платою та пенсійним забезпеченням, відповідно до встановлених правил чинонадання. Такий чиновник здійснює управлінські функції як професійну роботу, в силу ділового службового обов'язку; його ідеал полягає в тому, щоб служити *sine ira et studio* (без гніву і пристрасті (латин.)), не зважаючи ні на які особисті мотиви й почуття, без сваволі і несподіванок, але насамперед – “не зважаючи на осіб”, суворо формально за раціональними правилами, а там, де їх немає, – керуючись міркуваннями ділової доцільності. Обов'язки підпорядкування розділяються відповідно до службової ієрархії, з підпорядкуванням нижчих вищим і встановленими процедурами оскарження рішень. Основою технічного функціонування управління тут є виробнича дисципліна.

Бюрократія з технічного погляду є найчистішим типом легального панування. Проте жодне панування не є тільки бюрократичним, тобто таким, що здійснюється лише

прийнятими на службу за контрактом і призначеними чиновниками. Це, звичайно, ніяк неможливо. Вищий провід політичних об'єднань уособлюють або “монархи”, або обрані народом “президенти”, або ж певна парламентська більшість, члени якої, і насамперед більш харизматичні або шанованіші лідери правлячих партій, є фактичними володарями. Так само й штаб управління майже ніколи не буває суто бюрократичним, а прагне брати участь в управлінні у найрізноманітніших формах почасти як вища знать, почасти як представники певних інтересів (найчастіше, коли йдеться про так зване “самоуправління”). Вирішальним, однак, є те, що всяка систематична робота щораз більше й частіше мусить спиратися на бюрократичні сили. Вся історія розвитку сучасної держави невіддільна од історії сучасного чиновництва і бюрократичних установ, так само як і вся історія сучасного високорозвиненого капіталізму невіддільна од зростаючої бюрократизації господарських підприємств. Частка бюрократичних форм панування повсюдно зростає.

Джерела

Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика [Електронний ресурс] / пер. з нім. О. Погорілий. – Київ: Основи, 1998. – 534 с. – Режим доступу: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docs/Materiali_do_kyrsiv/Weber16.pdf

Вебер Макс. Хозяйство и общество: очерки понимающей социологии : [в 4 т.] [Электронный ресурс] / Макс Вебер ; пер. с нем. – Москва : Изд. дом “Высшей школы экономики”, 2016. – Т. I. Социология. – 445 с. – Режим доступа: https://www.hse.ru/pubs/share/direct/demo_document/189058709

5. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу “Основи публічного адміністрування”

Курс	Рівень, галузь, спеціальність	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 4,5	“Магістр” 08 “Право”	Лекції: 18 Практичні заняття: 18
Загальна кількість годин: 135	081 “Право”	Самостійна робота: 99 Види контролю: поточний контроль (ПК), іспит (ПКЗ)

Організація поточного контролю

Поточний контроль знань (далі – ПК) здійснюється під час проведення практичних занять. Завданням ПК є перевірка розуміння та засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити теми курсу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об’єктом ПК знань студентів є:

– систематичність та активність роботи на лекціях, практичних заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, рівень знань, активність при обговоренні питань тем курсу, інші форми роботи);

– виконання завдань для самостійного опрацювання.

Оцінювання результатів ПК здійснюється викладачем

після вивчення тем кожного розділу.

Розділи I та II оцінюються від 0 до 15 балів.

Компонентами оцінювання ПК за I та II розділами, що виставляється студенту, є:

– від 0 до 6-ти балів за результатами роботи на практичних заняттях;

– від 0 до 9-ти балів за виконання контрольних завдань.

Підсумковий бал за результатами ПК визначається на останньому практичному занятті відповідного навчального семестру. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами ПК, – 30.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування”, формуванню у них умінь та навичок самостійно одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

– опрацювання літератури відповідно до тем лекцій;

– підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять;

– робота в інформаційних мережах;

– складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Під час самостійної роботи студент повинен опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативно-правові акти, практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем. Формами індивідуальних завдань студентів можуть бути:

- анотування прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;
- підготовка рефератів та їх презентація на практичних заняттях;
- розкриття змісту термінів, які використовуються при вивченні навчальної дисципліни;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз статті (статей) законів України;
- робота в студентському науковому гуртку, підготовка наукових доповідей та їх презентація на засіданнях наукового гуртка, опублікування наукових статей та тез наукових доповідей, участь у конференціях, круглих столах тощо.

Форму та тематику індивідуального завдання студент визначає на початку навчального року за погодженням з кафедрою. Результати виконання індивідуального завдання оцінюються викладачем, який веде практичні заняття в академічній групі, не пізніше ніж за 10 днів до початку екзаменаційної сесії, під час якої необхідно скласти курс “Основи публічного адміністрування”. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами виконання індивідуального завдання, – 10. У разі невиконання індивідуального завдання студенту виставляється 0 балів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ”

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування” здійснюється на основі результатів ПК, результатів виконання індивідуальних завдань та підсумкового контролю знань студентів (далі – ПКЗ) за 100-бальною шкалою. Результати ПК та індивідуальних завдань студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів. Завдання, що виносяться на ПКЗ, – від 0 до 60 балів.

ПКЗ проводиться у формі іспиту з вузлових питань, відповіді на які мають бути творчими та ілюструвати уміння студента синтезувати отримані знання з навчальної дисципліни. Завданнями ПКЗ є перевірка: розуміння студентами програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни. Питання, які включаються до екзаменаційних білетів, доводяться до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

До відомості обліку підсумкової успішності заносяться сумарні результати в балах, які виставлені за результатами ПК, виконання індивідуальних завдань та ПКЗ.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку за шкалою як показано нижче в таблиці.

Таблиця

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	За 100-бальною шкалою	За національною системою
A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	90–100	5
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	80–89	4
C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок	75–79	
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70–74	3
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60–69	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	20–59	2
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс	1–19	

9. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ”

1. Поняття та основні риси публічного адміністрування.
2. Поняття та основні риси державного управління.
3. Адміністративна реформа в Україні, її завдання і напрями.
4. Основні етапи адміністративної реформи в Україні.
5. Адміністративна реформа: мета, види.
6. Стратегія реформування державного управління в Україні: мета, завдання, основні напрями.
7. Основні етапи розвитку публічного адміністрування.
8. Вудро Вільсон та його внесок у розвиток науки державного управління.
9. Бюрократична модель державного управління Макса Вебера.
10. Новий публічний менеджмент як модель публічного адміністрування: основні риси.
11. Концепція “належного” урядування: сутність, принципи.
12. Принцип прозорості публічного адміністрування.
13. Система публічного адміністрування в Україні: поняття та структура.
14. Організаційна побудова системи публічного адміністрування, принципи її побудови та функціонування.
15. Поняття публічної адміністрації: сучасні підходи до визначення.
16. Принцип поєднання централізації і децентралізації в системі принципів публічного адміністрування.
17. Принцип деконцентрації: сутність та значення для організації публічної адміністрації.
18. Органи виконавчої влади як суб’єкти публічного адміністрування: поняття, ознаки, особливості правового становища.
19. Види та система органів виконавчої влади.
20. Кабінет Міністрів України в системі публічного адміністрування.

21. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування.

22. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.

23. Місцеве самоврядування в системі публічного адміністрування: поняття, риси, правові засади.

24. Партисипативний механізм у публічному адмініструванні: сутність, основні моделі.

25. Реформування місцевого самоврядування в Україні: мета, завдання, основні напрями.

26. Система публічного адміністрування у сфері юстиції: організаційно-правові засади.

27. Міністерство юстиції України в системі публічного адміністрування: особливості адміністративно-правового статусу.

28. Територіальний рівень управління юстицією.

29. Система надання безоплатної правової допомоги населенню: правові та організаційні засади.

30. Суб'єкти надання безоплатної первинної та вторинної правової допомоги.

31. Управління системою надання безоплатної правової допомоги населенню.

32. Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги: організаційно-правові засади діяльності.

33. Органи та особи, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів.

34. Державна кадрова політика: сутність, мета та завдання.

35. Поняття, ознаки та види стилю публічного адміністрування.

36. Основні етичні принципи публічного адміністрування.

37. Етика публічного адміністрування: правові засади.

38. Публічна служба в Україні: поняття, види.

39. Державна служба в Україні: поняття, види та принципи.

40. Державні службовці: поняття та види.

41. Особливості правового статусу державних службовців.

42. Вищий корпус державної служби.

43. Державний секретар міністерства: особливості правового статусу.

44. Мета та функції публічного адміністрування.
45. Види функцій публічного адміністрування.
46. Форми публічного адміністрування, поняття, сутність та види.
47. Правові акти управління як пріоритетна форма публічного адміністрування: поняття, основні риси та вимоги.
48. Класифікація правових актів управління.
49. Адміністративний розсуд: поняття, принципи та межі використання в публічному адмініструванні.
50. Класифікація адміністративного розсуду.
51. Адміністративна процедура: зміст, ознаки та види.
52. Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень.
53. Поняття та види управлінських рішень.
54. Методи публічного адміністрування, їх ознаки та види.
55. Адміністративно-правові методи в системі публічного адміністрування.
56. Публічні послуги: поняття та види.
57. Адміністративні послуги: поняття та характерні ознаки.
58. Принципи надання адміністративних послуг.
59. Центр надання адміністративних послуг: особливості правового статусу.
60. Організаційно-правове регулювання адміністративних послуг в Україні.
61. Адміністративні послуги у сфері юстиції.
62. Правове регулювання доступу до публічної інформації.
63. Поняття публічної інформації, види публічної інформації з обмеженим доступом.
64. Реалізація права на доступ до інформації за інформаційним запитом.
65. Поняття, мета і сутність електронного урядування.
66. Законодавче забезпечення розвитку електронного урядування.
67. Електронний уряд: поняття, зміст, правові засади.
68. Форми реалізації електронного урядування.
69. Електронні адміністративні послуги.

З М І С Т

1. Вступ.....	3
2. Програма навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування”.....	6
3. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять та самостійної роботи.....	11
4. Завдання до практичних занять та самостійної роботи.....	12
Тема 1. Загальні засади публічного адміністрування.....	12
Тема 2. Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування.....	19
Тема 3. Система публічного адміністрування.....	23
Тема 4. Система публічного адміністрування у сфері юстиції.....	28
Тема 5. Цілі, завдання та функції публічного адміністрування.....	34
Тема 6. Процес публічного адміністрування.....	40
Тема 7. Публічні послуги в системі публічного адміністрування... ..	46
Тема 8. Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства.....	51
Тема 9. Зарубіжний досвід публічного адміністрування.....	58
Додаток 1.....	61
Додаток 2.....	67
5. Поточний контроль знань студентів.....	70
6. Самостійна робота студентів.....	71
7. Індивідуальні завдання.....	72
8. Критерії оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування”.....	73
9. Програмні питання з навчальної дисципліни “Основи публічного адміністрування”.....	75

Навчальне видання

ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**для студентів
Інституту підготовки кадрів
для органів юстиції України
денної форми навчання**

**другого (магістерського) рівня
галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”**

У к л а д а ч і: МАТЮХІНА Наталя Петрівна,
КОВТУН Марина Сергіївна,
СОЛОВЙОВА Ольга Миколаївна,
ЧЕРВЯКОВА Олена Борисівна,
ФЕДЧИШИН Сергій Анатолійович

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2016

Підп. до друку 22.11.2016. Вид. № 172.